

BÁNOVSZKY MIKLÓS

festőművész

Besztercebánya, 1895. január 17. – Szentendre, 1995. január 10.

A Szentendre Város Díszpolgára kitüntetést 1988-ban vette át

A Szentendrei Művésztelep egyik alapító tagja szülővárosában végezte el elemi és középfokú iskoláit. Itt találkozott Skutetzky Döme festőművésszel, a felvidéki magyar képzőművészet ebben a korban meghatározó alakjával, aki a népszerűségét megalapozó zsánerképek festése mellett a szabad természetben is dolgozott. Bánovszky 10-12 éves korában a hírneves festő mintájára kezdett el festeni a maga készített festőállványon.

Érettségi után 1913-ban egy Csemitzky nevű müncheni festő magániskolájában tanult, majd beiratkozott a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol mesterei Révész Imre és Edvi Illés Aladár voltak. 1915-től az első világháborús katonai szolgálat miatt félbe kellett hagyja tanulmányait, melyet a leszerelés után, 1918-tól Réti Istvánnál folytatott. Ugyanebben az évben, a főiskola nyári szünetében kötelező művésztelepi munka során dolgozott Nagybányán is.

1918-ban – 23 évesen - már szerepelt kiállításokon, a Szinnyi Társaságtól több dicséretet, kitüntetést kapott. A KÉVE (az 1907-ben alapított Magyar Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete) tagjai közé választotta. Festői sikerei ellenére anyagi nehézségekkel küzdött, hosszú keresés és hanyattatások után Szentendrén, az 1926-ban alapított művésztelepen találta meg a nyugodt alkotómunkához szükséges körülményeket. Bánovszky volt az első, aki 1926. augusztus 4-án kiköltözött Szentendrére. Ő volt a telep-alapítók között a legidősebb.

Bánovszky az 1920-as években főként csendéleteket, a nagybányai plein air szellemében készült tájképeket, részletező gonddal kidolgozott, valóság-hű városképeket festett. Leginkább a portréfestészethez vonzódott, a felső középosztály és az arisztokrácia ismert alakjairól készített arcképeket. Portréfestészetének kiemelkedő műve a két (klasszikus és pszichologizáló) változatban is ismert, Barcsai Jenőről és Paizs Goebel Jenőről festett kettős arcképe (Két festőbarátom, 1935).

Az 1930-as években a művésztelep más tagjai – Heintz Henrik, Jeges Ernő, Pándy Lajos – mellett őt is megéri a Római Iskola újklasszicista stílusa, de Bánovszky ritkán festett a novecento művészeire jellemző egyházi és történelmi kompozíciókat. Ennek ellenére 1926-ban az Országos Egyházművészeti kiállításon Csernoch-díjat nyert Szent Ferenc képével.

1938-ban balatoni ösztöndíjasként számos balatoni tájképet festett.

1942-ben ismét behívják katonának, kilenc hónapon át teljesített szolgálatot Kijevben.

A Szentendrei Festők Társaságának 1928-ban történt megalapításától szinte mindvégig valamilyen választott tisztségben, pénztárosként vagy ellenőrként dolgozott. 1951-ben ő szolgáltatta be a minden magyar civil szervezettel együtt megszüntetett Társaság iratait a Tanácsházának.

Bánovszky az 50-es években újjászervezett művésztelepnek is tagja maradt. Művészetére mindvégig a „szigorú tárgyilagosság, a jól megvilágított téma pontos, szemléletes ábrázolása és a kitűnő kompozíció”(Mucsi András) maradt jellemző.

1987-ben fejezte be a Szentendrei Festők Társasága történetéről írt visszaemlékezéseinek kéziratát, melyet Egy festő naplója címmel kilenc évvel később és sajnos csak egy évvel halála után, 1996-ban adott ki a Ferenczy Múzeum. A könyvben Bánovszky rendkívül élvezetes stílusban meséli el az 1926-os alapítás és az új, végleges (mai) helyszín megtalálásának kalandos történetét, és természetesen megismerhetjük a telep, az alapítók és a később csatlakozó művészek mindennapi életének epizódjait is.

Bánovszky Miklósnak 1965-ben Stuttgartban, majd Münchenben, 1978-ban Miskolcon, 1980-ban Nyíregyházán, 1981-ben Dunaújvárosban volt egyéni kiállítása. Később Besztercebányán, Liptószentmiklóson és Eperjesen is bemutatkozott. A Szentendrei Képtárban 1985-ben, a művész 90. születésnapja alkalmából nyílt meg gyűjteményes kiállítása, mely egyúttal Bánovszky első szentendrei egyéni bemutatkozása is volt.

1995. január 10-án, mindössze hét nappal a 100. születésnapja előtt hunyt el.

Irodalom:

Bánovszky Miklós: Egy festő naplója, Szerk.: Hann Ferenc, Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre, 1996.

Mucsi András: Bánovszky Miklós. Szentendre és Vidéke, 1988. november